

РЕЦЕНЗІЯ

д.е.н., професора, завідувача кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Національного університету «Чернігівська політехніка»

Дубини Максима Вікторовича

на дисертаційну роботу

Руденка Миколи Вікторовича на тему:

«Управління економічною безпекою будівельних підприємств»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

У сучасних умовах господарювання значущість діяльності будівельних підприємств зростає і в перспективі буде лише підвищуватися, зважаючи на значний обсяг зруйнованого воєнними діями житла, промислових будівель та інженерно-технічних об'єктів. Це вимагатиме і удосконалення діяльності цих суб'єктів господарювання, оновлення їх матеріальної бази, підвищення ефективності системи управління з метою забезпечення стабільного розвитку у довгостроковій перспективі.

Аналіз досвіду практичної діяльності будівельних підприємств і особливостей їхніх бізнес-процесів доводить, що питанням забезпечення належного рівня їх економічної безпеки приділено недостатньо уваги. Така ситуація може бути пояснена як специфікою функціонування будівельних підприємств в Україні, нерозумінням їхнього керівництва важливості формування умов для підвищення рівня економічної безпеки, відсутністю навичок якісно проводити аналіз потенційних ризиків власної роботи з метою попередження їх настання у майбутньому. Відповідно все це вплинуло і на дієвість системи управління економічною безпекою будівельних підприємств, що у підсумку привело до низького рівня фінансової стійкості цих економічних суб'єктів. Окреслене актуалізує питання розробки і оновлення вже сформованих наукових положень щодо забезпечення ефективного управління економічною безпекою будівельних підприємств та підтверджує актуальність дисертаційної роботи Руденка М.В.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Руденка М.В. виконана у відповідності до плану науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», а саме за такими темами: «Модернізаційні засади сталого розвитку регіонів України в умовах децентралізації владних повноважень» (номер державної реєстрації 0117U004541), в рамках якої було досліджено методичні підходи до управління економічною безпекою будівельних підприємств в умовах децентралізації; «Удосконалення механізмів реалізації функції державного управління та місцевого самоврядування в умовах адміністративної реформи: регіональний зріз» (номер державної реєстрації 0113U003163), де запропоновані методичні підходи до стратегічного розвитку будівельних підприємств на засадах економічної безпеки при плануванні розвитку територій.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертації дозволяє зробити висновок, що сформовані автором наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними та обґрунтованими. Як результат дисертаційної роботи досягнуто основну мету дослідження, яка полягає у поглибленні теоретико-методичних положень та розробки практичних рекомендацій щодо управління економічною безпекою будівельних підприємств.

Методологічні положення дослідження ґрунтуються на використанні загальнонаукових та спеціальних методів. Зокрема, були використані контент-аналіз, методи порівняння та абстрагування – для поглиблення теоретико-методичних положень управління економічною безпекою будівельних підприємств; системний та діалектичний підходи – для обґрунтування концептуальних засад забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств в контексті забезпечення стабільного функціонування критичної інфраструктури національної економіки; економіко-математичні та статистичні методи – для оцінки результатів аналізу стану та оцінки перспектив розвитку

будівельних підприємств в Україні; методи економіко-математичного моделювання – при розробці методичного інструментарію ідентифікації загроз економічній безпеці будівельних підприємств; методи порівняння та узагальнення – для формування стратегії безпечного розвитку будівельних підприємств з урахуванням умов їх діяльності; методи прогнозування та метод сценаріїв – для оцінки економічної ефективності запропонованих заходів та прогнозу змін в діяльності будівельних підприємств від підвищення рівня їх економічної безпеки.

Обґрунтованість наукових пропозицій автора, висновків та представлених рекомендацій підтверджується їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, науковими публікаціями.

Структура і зміст дисертаційної роботи.

Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків.

У дисертації розглянуто теоретичні, методичні та практичні засади управління економічною безпекою будівельних підприємств у сучасних умовах господарювання.

Перший розділ дисертації присвячений дослідженню теоретичних основ забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств. В рамках цього розділу було досліджено науково-теоретичні засади формування системи економічної безпеки і її складових для будівельних підприємств, розглянуто еволюцію зміни наукових підходів до розуміння змісту поняття «економічна безпека будівельного підприємства». Також увагу приділено вивченню особливостей управління економічною безпекою будівельного підприємства, розробці функціональної та організаційної моделі прийняття управлінських рішень при управлінні економічною безпекою будівельного підприємства. Окрім того, досліджено концептуальні засади забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств як елементу критичної інфраструктури національної економіки.

У другому розділі дисертаційної роботи проведено дослідження методичних положень та інструментарію оцінювання рівня економічної безпеки будівельних підприємств. Зокрема, було проаналізовано рівень сучасного стану розвитку будівельних підприємств України. Також запропоновано методичний інструментарій дослідження загроз економічній безпеці будівельних підприємств, обґрунтовано методичні положення оцінки рівня економічної безпеки цих суб'єктів господарювання та конкретизовано алгоритм прогнозування рівня їх економічної безпеки.

У третьому розділі дисертації основна увага сфокусована була на розробці та удосконаленню прикладних положень забезпечення економічної безпеки будівельного підприємства. Зокрема автором розроблено методичний підхід до управління процесом формування достатнього рівня зазначеного виду безпеки, виявлені сучасні проблеми у забезпеченні ефективності такого процесу. Результати зазначеного аналізу дозволили побудувати графоаналітичну модель рівня економічної безпеки будівельних підприємств за функціональними складовими. Також у межах третього розділу розроблений методичний підхід до вибору стратегії безпечного розвитку будівельних підприємств з урахуванням умов їх діяльності.

Таким чином, можна стверджувати, що дисертаційна робота є логічною, послідовною та завершеною працею, що виконана автором самостійно. Наукове дослідження оформлене відповідно до встановлених вимог та містить усі необхідні структурні компоненти.

Наукова новизна одержаних результатів

Серед наукових здобутків Руденка М.В. на особливу увагу заслуговують такі:

– розроблено науково-концептуальні положення управління системою економічної безпеки будівельного підприємств, у рамках яких запропонована дворівнева модель оцінювання сучасного стану такої системи: вивчення поточної безпекової ситуації в межах кожної з функціональних складових та

аналіз комплексних показників її функціонування, включаючи інтегральний показник рівня економічної безпеки будівельного підприємства;

– методичний інструментарій розрахунку інтегрального показника рівня економічної безпеки будівельного підприємства, що дає можливість на основі його обчислення визначати актуальні особливості функціонування конкретного будівельного підприємства;

– науково-концептуальні положення оцінювання ефективності управлінських рішень щодо розвитку системи економічної безпеки будівельних підприємств, в межах яких запропоновано враховувати результати прогнозування настання ймовірності виникнення «критичних точок» у функціонуванні будівельного підприємства;

– наукові положення щодо розробки та використання базових моделей управління системою економічної безпеки будівельних підприємств, серед яких було виокремлено та проаналізовано зміст функціональної та організаційної моделей;

– понятійно-категоріальний апарат економічної науки у частині уточнення сутності дефініції «система економічної безпеки будівельного підприємства», що реалізовано на основі розгляду сутності економічної безпеки як невід’ємної компоненти функціонування господарських систем та вивченні особливостей діяльності будівельних підприємств в сучасних стохастичних умовах розвитку;

– систематизація ендогенних та екзогенних чинників, які впливають на формування і функціонування системи економічної безпеки будівельного підприємств, що дозволило поглибити прикладні засади розробки адаптивної стратегії його подальшого розвитку з урахуванням сучасних викликів;

– компонентний склад системи економічної безпеки будівельного підприємства, в межах якої автором виділено такі підсистеми: фінансово-інвестиційна, техніко-технологічна, управлінська, кадрова, інформаційна, інноваційна, інтерфейсна, нормативно-правова та силова, що дало можливість сформулювати науковий підхід до визначення інтегрального показника стану функціонування зазначеної системи.

Практичне значення результатів дослідження

Рекомендації Руденка М.В. використані у практичній діяльності Узинської міської ради Білоцерківського району Київської області, будівельних підприємств ТОВ «ТЕТРИС БУД», ТОВ «ГРІН ТРЕЙДІНГ», ТОВ «УКБУД Козак». Основні теоретичні висновки й науково-практичні рекомендації автора впроваджено в освітній процес фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка при викладанні дисциплін: «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Основи підприємництва та менеджменту».

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні положення дослідження опубліковано у 15 наукових працях, з яких один підрозділ у колективній монографії, сім статей у наукових фахових виданнях України, одна з яких включена до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science, дві статті у наукових виданнях інших країн, які включено до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science, шість праць апробаційного характеру.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р., № 44.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

***Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви,
зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям
дискусії під час захисту дисертації***

1. На с. 28-31 автор конкретизує сутність дефініції «система економічної безпеки будівельного підприємства». При її обґрунтуванні використовує такі поняття як «економічна безпека будівельного підприємства», «економічна безпека», «економічна безпека підприємства». Доцільно було б з наукової точки зору узгодити взаємозв'язок цих понять і системного розкривати їх сутність з подальшим вже визначенням змісту зазначеної дефініції.

2. На с. 43 автор зауважує, що процес управління економічною безпекою будівельного підприємства здійснюється у відповідності до основних підходів у менеджменті, а саме: системного, процесного та ситуаційного. Проте, в роботі розкриває зміст лише системного підходу. Доцільно було б увагу приділити теоретичному обґрунтуванню також інших підходів.

3. На рис. 1.8 автором представлено узагальнену схему фінансування процесу забезпечення економічної безпеки будівельного підприємства. Доцільно було б уточнити джерела фінансових ресурсів для цього, особливості їх формування і використання в межах будівельного підприємства (с. 53).

4. У розділі 2 дисертації значна увага приділена аналізу сучасного розвитку будівельних підприємств м. Києва. Проте, для ґрунтовності аналізу доцільно було б провести дослідження тенденцій функціонування цих суб'єктів господарювання і в інших регіонах України.

5. Автору варто було б більше уваги приділити впливу війни на сучасний розвиток будівельних підприємств, детальніше визначити нові ризики та загрози, з якими стикнулися ці суб'єкти господарювання після початку військової агресії.

6. Доцільно більше уваги приділити аналізу закордонного досвіду і вивченню особливостей формування системи економічної безпеки будівельних підприємств в інших країнах.

Однак, вказані вище зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Руденка М.В.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Руденка Миколи Вікторовича на тему «Управління економічною безпекою будівельних підприємств» є завершеним, самостійним дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни та має теоретичне і практичне значення.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. "Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій" (з наступними змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Руденко Микола Вікторович, автор дисертації на тему: «Управління економічною безпекою будівельних підприємств», заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Національного університету
«Чернігівська політехніка»
Міністерства освіти і науки України

Максим ДУБИНА

Підпис Дубини М.В. підтверджую,
Вчений секретар
Національного університету
«Чернігівська політехніка»
Міністерства освіти і науки України
д.держ.упр., професор,
професор кафедри
менеджменту та адміністрування

Ігор ОЛІЧЕНКО